

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

ČNB - pokračování

Vláda České republiky se rozhodla, že podá kompetenční žalobu dle § 120 a nasl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu ČR. Tentokrát je, po políčku, který obdržela od Ústavního soudu (ÚS ČR), tato žaloba zaměřena na odvolání guvernéra ČNB Tůmy. Vláda se rozhodla dobojovat tento boj do konce, přestože tento může být hořký. Zamysleme se nyní nad argumenty práva.

Vláda České republiky se rozhodla, že podá kompetenční žalobu dle § 120 a nasl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu ČR. Tentokrát je, po políčku, který obdržela od Ústavního soudu (ÚS ČR), tato žaloba zaměřena na odvolání guvernéra ČNB Tůmy. Vláda se rozhodla dobojovat tento boj do konce, přestože tento může být hořký. Zamysleme se nyní nad argumenty práva.

K připomenutí základní fakta. Dle čl. 62 odst. 1 písm. k) Ústavy České republiky (Ústava) jmenuje prezident republiky členy Bankovní rady České národní banky. Dle § 6 zákona č. [6/1993](#) Sb., ve znění platném v době jmenování guvernéra Tůmy, byla bankovní rada je sedmičlenná. Jejími členy byly guvernéř České národní banky, dva viceguvernéři České národní banky a další čtyři vedoucí pracovníci České národní banky.

Dle čl. 63 odst. 3 Ústavy rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 téhož článku, tj. enumerace explicitně uvedená v odst.1 a pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, avšak stanoví-li tak zákon, vyžadují ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Dle § 6 odst. 2 zákona o ČNB v tehdy platném znění, guvernéra a viceguvernéry jmenuje a odvolával prezident republiky. Z této konstrukce vláda vyvozuje, že se jedná o situaci, která spadá pod čl. 63 odst. 3 Ústavy, tedy vyžadující kontrasignaci.

Jelikož gramatický výklad nám rozhodně neposkytuje jednoznačný výklad, který by vyloučil všechny pochybnosti, musíme se obrátit k jiným druhům výkladu, přičemž tento problém budeme nazírat zejména z pohledu systematického a teleologického. Základním východiskem pro oba tyto pohledy je samozřejmě důvodová zpráva. Ta je vzhledem k čl. 62 Ústavy docela stručná, když bez bližšího říká, že v čl. 62 Ústavy jsou vyjmenovány pravomoci, které nevyžadují kontrasignaci.

Důvodová zpráva nejen pomáhá k pochopení systematiky Ústavy, která by neměla vyvolávat pochyby, ale přímo ji stanoví. V čl. 62 je taxativní výčet pravomocí, které mohou být vykonávány bez kontrasignace, v čl. 63 Ústavy ty, které požadují kontrasignaci.

Tomuto uspořádání napovídá i způsob tvorby předpisu. Proč by měli být 2 články, které obsahují výčet pravomocí, které vyžadují kontrasignaci? Proč nejsou tyto pravomoci v článku jednom. Jedinou logickou odpovědí může být, protože tomu tak není. Samozřejmě může být namítáno, že existují jiné důvody pro rozdělení těchto pravomocí do dvou článků. Autora tohoto příspěvku však nenapadají a bude vděčný, jestliže mu budou sděleny.

Tomuto systematickému uspořádání odpovídá i vnitřní výstavba českého ústavního uspořádání. Ten je vybudován na vzájemném systému brzd a vyvažování. Tyto brzdy a vyvažování jsou zabudovány jak do jednotlivých mocí, kdy každá moc má dva vrcholy, které se navzájem ovlivňují, tak je tento systém zabudován i do vzájemného vztahu mocí navzájem. Určité pravomoci může každá z mocí či konkrétních institucí, které je reprezentují, vykonávat samostatně, určité vyžadují kooperaci s mocí jinou. Exemplárním příkladem je jmenování soudců Ústavního soudu dle čl. 84 Ústavy prezidentem

republiky se souhlasem Senátu.

V tomto smyslu je vybudován i vztah mezi vládou a prezidentem. Přestože obě tyto instituce patří do exekutivy může k nim docházet ke sporům. Proto jsou v ústavním systému zabudovány způsoby jak tyto konflikty řešit. Příkladem je i kompetenční stížnost u ÚS ČR. Vztah je budován tak, že obě instituce mohou vykonávat určité pravomoce samostatně, určité v kooperaci. Příkladem kooperace a zároveň omezení prezidenta je čl. 63 Ústavy. Opačným příkladem je čl. 68 Ústavy, kdy ke jmenování člena vlády je potřeba kontrasignace prezidenta. Budiž řečeno, že v případě Ústavy je obecně v silnější pozici vláda, neboť i když přijmeme fakt, že čl. 62 Ústavy obsahuje pravomoci bez kontrasignace, je tento výčet taxativní, kdežto čl. 63 Ústavy dává vládě možnost kontrasignace ve všech ostatních případech, tedy i v těch, které teprve vzniknou. Jestliže zohledníme výše uvedené, jak odpovíme na otázku, kde se nachází výčet pravomocí, které vykonává prezident samostatně bez kontrasignace vlády? Jiná odpověď než v čl. 62 nepřichází do úvahy.

Jak se vypořádat s argumentem vlády, že čl. 63 odst. 3 je aplikovatelný na pravomoc jmenovat guvernéra, neboť tato pravomoc je popsána v zákoně? Opět musíme vycházet z teleologického výkladu, který v ústavním právu více než jinde musí hrát primární roli. Cílem uspořádání je, aby jsou pravomoci, které nejsou zmíněny v čl. 62, aby byla zachována kontrola pravomocí jedné osoby. Avšak pravomoc jmenovat guvernéra uvedena v čl. 62 Ústavy je. Zákon o ČNB tuto pravomoc pouze blíže určuje.

Toto teleologické pojetí je dále podpořeno logickým argumentem ad absurdum. Jestliže je třeba kontrasignace u tohoto ustanovení, protože se o něm mluví i v jiném zákoně než v Ústavě, potom všechny pravomoci, které jsou uvedeny v čl. 62 a jsou dále uvedeny v jiných zákonech než je Ústava, vyžadují kontrasignaci, což by udělalo z prezidenta nesamostatnou, v pravomocích omezenou instituci, což rozhodně není v teleologii Ústavy.

Celá záležitost má ještě jednu rovinu, která je dle mého mnohem zajímavější, než jmenování guvernéra, které dle výše uvedeného nezpůsobuje takový problém. ÚS velmi často v případech, které jsou označovány jako hard cases, což tento označen být může, hledí k rozhodování Spolkového ústavního soudu. Jestliže by ÚS ČR došel k závěru, že přeže vše plyne z Ústavy povinnost kontrasignace premiérem, neznamená to, že by musel rozhodnout ve prospěch vlády. Německá judikatura totiž říká, že zvykové ústavní právo deroguje literu ústavy. V našich podmínkách se sice jedná o až kacírskou myšlenku, avšak ÚS už mnohokrát dokázal prezentovat svůj nekonformní názor. A rovněž mnohokrát jej dokázal prosadit. ÚS se touto otázkou zabývat nemusí, ale může. Jestliže toto udělá, i když jako obiter dictum, může vyvolat jednu z nejzajímavějších ústavních debat poslední doby.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek - limity sdílení technického vybavení](#)

- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)